

## **AKA HØEGH**

**af Marianne Gross  
udgivet i *akvarellen* 3-2013**

Ved årsmødet i København blev den grønlandske kunstner Aka Høegh tildelt Winsor & Newton Prisen 2013. Hun er alsidig i sit brug af virkemidler og materialer, men gør ofte brug af akvarelmediet som en naturlig del af sit kunstneriske udtryk – på en meget smuk og virtuos måde. Hendes værker udtrykker ofte hendes fascination af den grønlandske sagnverden eller hendes bekymring for den hastigt svindende grønlandske kultur, men de kan også nydes og beundres for deres skønhed og originalitet. Tidligere i foråret havde jeg lejlighed til at mødes med hende i København for dette interview.

Kort inde i vor samtale fortalte Aka Høegh mig med et stort smil, at hun værdsatte sine akvarelbrikker som små klumper guld. De var hendes skatte, som hun kunne tage med sig på sine udflugter. For Aka Høegh er naturen og kunsten uløseligt forbundet – med hinanden og med hende. Igennem hele sit liv har hun elsket at opholde sig i de grønlandske fjelde eller tage på sejlture og fisketure, når som helst hun kunne komme til det. Igennem lige så lang tid har hun haft trangen til at udtrykke sig kunstnerisk. Hun har altid vidst, hun ville være kunstner og har aldrig ønsket sig andet. Den dybe trang til at indfange og formidle de stemninger, som hendes vedvarende omgang med naturen giver hende, har aldrig kunnet undertrykkes.

Vejen til kunstens verden var dog ikke så ligetil. I hendes tilfælde var det ikke forældrene, der prøvede at bremse hende – som det jo ofte er – men det officielle uddannelsessystem. Det kunne ikke lade sig gøre at opnå offentlig støtte til en kunstnerisk uddannelse, men hvis hun ville læse til sygeplejerske eller børnehavelærerinde, så var sagen en helt anden. Hun kunne dog slet ikke se sig selv inden for omsorgssektoren – så hellere finde ud af det uden støtte. Forældrene omtaler hun med varme og hengivenhed i stemmen. De var selv kreative – begavede og sociale mennesker, der omgav sig med mange venner inden for kunstens verden: grønlændere, danskere eller folk fra fjernere egne. Forældrene havde for tiden og stedet et tolerant og vidt udsyn, og alle blev budt velkomne i hendes barndomshjem. Forældrene bakkede hende op i hendes kunstneriske ambitioner og troede så meget på hende, at faderen byggede et lille værksted til hende. Dette er hendes daglige atelier og arbejdsrum den dag i dag. Herfra har hun udsigt til Akia-fjeldet, som har været genstand for mange kunstneriske fortolkninger i alle årene. Motivet bliver hun aldrig træt af at se på og aldrig træt af at skildre. Lyset, vejret og stemningen skifter konstant.

Aka Høegh fik kontakt til andre velrenommerede grønlandske kunstnere, såsom Hans Lyng og Jens Rosing. Gennem sin omgang med dem lærte hun meget om den kunstneriske proces og fik vejledning og gode råd, som hun værdsatte meget. Jens Rosing sagde bl.a. til hende, at hun aldrig måtte gå på kompromis med kvaliteten, og altid udelukkende bruge de bedste materialer. Et livslangt venskab har hun også haft med den danske kunstner og skribent

Bodil Kaalund, som hjalp hende til at se og forstå kunst på nye måder. Hun sugede til sig fra disse mere erfarne kræfter, men generelt har hun lært sig selv alle teknikker og metoder. På et tidspunkt havde hun for eksempel behov for at afmaske en del af et billede, før hun kunne arbejde videre. Hun fandt så på at bruge fotolim til formålet. Det virkede efter hensigten - men senere hen opdagede hun, at afmaskningsvæske var opfundet, og nu bruger hun så selvfølgelig det, når det er nødvendigt. På et tidspunkt var hun så heldig at gennemføre et kort forløb som gæsteelev Kunstakademiet under professorerne Robert Jacobsen, Søren Hjorth Nielsen og Dan Sterup-Hansen. Her studerede hun rum, skulptur og grafik - teknikker hun har brugt en del siden.

Hendes åbne sind, glæde over naturen, engagement i det omgivende samfund og relationer til andre mennesker har udmøntet sig i mange værker, som kan opleves som kritiske - eller skeptiske - overfor menneskets udnyttelse af naturen. Grønland har som samfund undergået en rivende udvikling i løbet af de sidste 100 år. Det er nogle gange og nogle steder gået stærkt ud over den grønlandske folkesjæl og ud over naturens rigdom af ressourcer, og dette har hun flere gange påpeget i sin kunst. Aka Høegh har fået til opgave at illustrere en del bøger gennem tiden, hvor hun blandt andet har gengivet "Havets Moder" fra den grønlandske mytologi. Havets væsener og fangst dyr må behandles med respekt, ellers forbliver de på havets bund, indfiltrede i hendes hår. Denne myte kan overføres til moderne betydning, hvor den manglende respekt for naturen og havet eksempelvis udmønter sig i forurening og misbrug af ressourcerne. For at skabe den rette vandige stemning når hun maler sådanne havbilleder, bruger hun ofte akvarel, men det er altid fortællingen frem for teknikken, der styrer hvilke medier hun anvender.

Også de nære ting skildrer hun med stor følsomhed. Jalousi, angsten under stormen hvor man kryber sammen i læ, kærligheden til børnene, hverdagens tvivl, frygt og glæder bliver i hendes hænder til akvareller, raderinger, skulpturer og malerier. Som person virker hun umiddelbart meget modsætningsfyldt. Hun udstråler varme, venlighed, glæde og nysgerrighed - men virker på den anden side også kompromisløs, ærlig, søgende og meget alvorsfuld.

Hun fortalte, hvor glad hun var, da hendes to børn blev studenter. De havde alle muligheder for en god uddannelse og sikre jobs, men begge har valgt at blive kunstnere. På den ene side var hun urolig over dette. Hun vidste, hvad det indebærer af sjælelig ufred, rastløshed og økonomiske bekymringer. På den anden side vidste hun fra sig selv, at en kunstnerisk nødvendighed ikke kan tilsidesættes. Hun kunne ikke selv på nogen måde give slip på sin indre trang til kreativitet - denne trang har hun åbenbart givet videre i arv til begge børnene, trods alle moderlige formaninger og råd. I dag lever de begge af at være kunstnere i deres egen ret - og selvfølgelig er hun meget stolt af dem. Hun kunne ikke selv undvære forløsningen og den store glæde der overvælder hende, når hun træder tilbage og betragter det færdige værk, der er kommet ud af den seneste kunstneriske proces. Denne glæde gør, at hun må udleve sin skabertrang uanset hvad.

Det sidste hun nævner inden vi slutter interviewet er, at hun heller aldrig vil kunne undvære naturen og særlig havet. Da vi mødtes, havde hun lige tilbragt tre måneder i København, hvor hun havde fået mulighed for at arbejde i Statens Værksteder, men når hun er hjemme i Grønland er det vigtigt for hende som det første om morgenen at kigge ud af vinduet ud over havet. Havet er en vigtig del af hendes liv og Aka Høeghs seneste separatudstilling hed passende nok "Ved Havet".